

Avsändarens tjänsteställe/handläggare

Regionledningsförvaltningen, Digitalisering
Jonas Bylund

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sl@regeringskansliet.se

Handläggare/er beteckning
S2026/01360

Datum
2026-09-03

Dnr
26RS6692

Sida
1(8)

Yttrande över remiss, Ett första steg i genomförandet av en nationell digital infrastruktur på hälsodataområdet

Region Västernorrlands yttrande

Region Västernorrland välkomnar promemorian och ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som presenteras.

Regionen delar regeringens ambition att skapa en nationell digital infrastruktur som möjliggör ett säkert, effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte inom hälso- och sjukvården. Förslagen utgör ett viktigt steg mot en mer sammanhållen vård där patientens behov står i centrum och där information kan följa patienten genom hela vårdkedjan, oavsett huvudman, vårdgivare eller geografisk hemvist.

Förslagen ligger även i linje med genomförandet av EU hälsodataförordning och den långsiktiga utvecklingen mot ett mer sammanhållet europeiskt hälsodataområde.

Region Västernorrland vill samtidigt framhålla att reformens genomförande behöver bygga vidare på den nationella infrastruktur, de tjänster och den tekniska förmåga som redan har utvecklats av kommuner och regioner, bland annat genom SKR och Inera. Staten bör undvika att bygga upp parallella lösningar och i stället ta till vara och växla upp befintlig kunskap, erfarenhet och genomförandeförmåga.

Övergripande ställningstagande

Region Västernorrland ser ett stort värde i att skapa nationella förutsättningar för ett enklare och mer enhetligt utbyte av patientinformation mellan vårdgivare.

Dagens regelverk och tekniska lösningar upplevs många gånger som komplexa och svårtolkade. Detta leder till osäkerhet hos vårdens medarbetare kring vilken information som får delas, när den får användas och under vilka förutsättningar den får göras tillgänglig.

Konsekvensen kan bli att information som finns tillgänglig och som skulle kunna bidra till en säkrare vård inte används. Vårdens medarbetare kan avstå från att ta del av relevant information på grund av osäkerhet om vad som är rättsligt tillåtet, trots att informationen behövs för patientens vård.

Region Västernorrland anser därför att en nationell reglering som tydliggör förutsättningarna för informationsdelning är positiv. Ett tydligare regelverk skapar bättre förutsättningar för enhetliga arbetssätt över hela landet, samtidigt som patienternas integritet och möjlighet att begränsa tillgången till de egna uppgifterna fortsatt värnas.

Regionen ser positivt på förslaget att nuvarande krav på samtycke förändras så att en vårdgivare får behandla uppgifter som en annan vårdgivare har gjort tillgängliga om patienten inte har motsatt sig detta. Förändringen kan bidra till att minska osäkerhet och administration samt underlätta tillgången till relevant information vid vårdmötet.

Patientens perspektiv

Region Västernorrland bedömer att promemorians förslag innebär tydliga förbättringar ur patientens perspektiv.

Patienter möter i dag ofta flera vårdgivare under ett och samma vårdförlopp. Det gäller inte minst äldre patienter, personer med kroniska sjukdomar och patienter med komplexa vårdbehov där både kommunal och regional hälso- och sjukvård är involverad.

Patientens rätt till information, insyn och möjlighet att motsätta sig eller begränsa åtkomsten till uppgifter behöver samtidigt säkerställas genom tydliga och användarvänliga lösningar. Invånaren behöver på ett enkelt sätt kunna förstå hur uppgifterna används och vilka valmöjligheter som finns.

Vårdens medarbetare

Region Västernorrland ser stora möjligheter för vårdens medarbetare genom de föreslagna förändringarna.

Tillgång till rätt information vid rätt tidpunkt är en grundläggande förutsättning för god och säker vård. Förslagen innebär att vårdpersonal i högre grad kan utgå från en samlad bild av patientens vårdhistorik, vilket minskar behovet av dubbel dokumentation, kompletterande telefonsamtal och manuell informationsinhämtning.

Särskilt positivt är att informationslokaliseringen skapar bättre möjligheter att identifiera viktig medicinsk information, exempelvis läkemedelsbehandlingar, allergier och annan uppmärksamhetsinformation som har direkt betydelse för vårdens bedömningar och åtgärder.

En mer ändamålsenlig tillgång till patientinformation kan också minska risken för att undersökningar, provtagningar eller andra åtgärder behöver genomföras flera gånger på grund av att tidigare resultat inte är tillgängliga.

För att nyttorna ska kunna realiseras behöver regelverket vara begripligt och möjligt att omsätta i vårdens vardag. Nationella vägledningar, utbildningsmaterial och konkreta tillämpningsstöd behöver därför tas fram i nära dialog med vårdens verksamheter.

Samverkan mellan kommuner och regioner

Region Västernorrland vill särskilt lyfta vikten av att informationsutbytet fungerar över huvudmannagränserna.

Utvecklingen av den nära vården bygger på att kommuner och regioner tillsammans ansvarar för att skapa sammanhållna vårdförlopp. För patienter med omfattande vård- och omsorgsbehov är informationsöverföring mellan olika vårdgivare en avgörande faktor för både kvalitet och patientsäkerhet.

Regionen ser därför mycket positivt på att promemorian skapar förutsättningar för ett mer sammanhållet informationsutbyte mellan kommunal och regional hälso- och sjukvård. Det stärker möjligheten att skapa en vårdkedja där patientens behov styr och där organisatoriska gränser inte hindrar tillgången till relevant information.

Vid utformningen av den nationella infrastrukturen behöver hänsyn tas till kommunernas varierande tekniska, organisatoriska och ekonomiska förutsättningar. Mindre kommuner kan ha begränsad möjlighet att själva genomföra omfattande tekniska anpassningar. Nationella lösningar, finansieringsmodeller och införandestöd behöver därför utformas så att samtliga kommuner och regioner kan ansluta på likvärdiga villkor.

Ta till vara befintlig infrastruktur inom SKR och Inera

Region Västernorrland anser att det fortsatta arbetet ska utgå från en tydlig princip om att befintliga nationella och gemensamma infrastrukturer ska återanvändas och vidareutvecklas där det är ändamålsenligt.

Kommuner och regioner har under lång tid investerat betydande resurser i gemensam digital infrastruktur, nationella tjänster, standarder, säkerhetslösningar och kompetens. En stor del av detta har utvecklats genom samverkan inom SKR och Inera.

Promemorian beskriver att offentliga vårdgivare genom SKR och Inera redan har byggt upp en infrastruktur för frivillig delning av hälsodata. Promemorian beskriver också Ineras nationella tjänsteplattform och tjänsteadresseringskatalog, som används för tekniskt informationsutbyte mellan anslutna system inom vård och omsorg. Samtidigt framgår att infrastrukturen i dag inte är tillgänglig för all vård och inte fullt ut motsvarar de kommande kraven.

Region Västernorrland anser att dessa begränsningar i första hand bör mötas genom att staten, kommunerna, regionerna, SKR och Inera gemensamt analyserar vad som kan återanvändas, förstärkas och vidareutvecklas. Det bör inte på förhand förutsättas att nya behov alltid kräver helt nya tekniska lösningar.

Nya statliga initiativ får inte leda till att parallella infrastrukturer byggs upp vid sidan av redan etablerade tjänster. Parallella lösningar riskerar att skapa:

- dubbla utvecklings- och förvaltningskostnader,
- fler och mer komplexa integrationer,
- otydlig ansvarsfördelning,
- olika tekniska och semantiska standarder,
- ökad administrativ belastning för vårdgivarna,
- försämrade möjligheter till sammanhållen informationshantering samt
- en större total teknisk komplexitet inom vård och omsorg.

Promemorian konstaterar att brist på gemensam infrastruktur, styrning och samordning redan har bidragit till att ett stort antal separata lösningar har utvecklats runt om i landet, vilket har försvårat datadelningen mellan vårdgivare. Det fortsatta arbetet behöver därför säkerställa att den nationella reformen inte i sig ger upphov till nya parallella strukturer.

Region Västernorrland anser att staten bör ta ansvar för att skapa en sammanhållen nationell arkitektur där befintliga och nya komponenter kan fungera tillsammans. Det behöver finnas tydliga principer och beslutsprocesser för vilka befintliga tjänster som ska återanvändas, vilka som behöver vidareutvecklas och i vilka delar nya lösningar behöver etableras.

Det är även viktigt att ta till vara den samlade verksamhetskunskap och tekniska förmåga som finns inom SKR, Inera, kommuner och regioner. Denna kompetens

omfattar bland annat erfarenhet av nationella tjänster, anslutningsprocesser, identitets- och behörighetshantering, informationssäkerhet, interoperabilitet och förvaltning av lösningar som används i hela landet.

Staten bör hitta former för att växla upp denna kunskap och genomförandekraft snarare än att bygga upp motsvarande förmågor parallellt. Detta utesluter inte ett ökat statligt ansvar. Tvärtom behöver statens ansvar för reglering, nationell styrning, finansiering och långsiktiga krav kombineras med den kompetens och infrastruktur som redan finns inom kommun- och regionsektorn.

Tekniska och organisatoriska konsekvenser

Region Västernorrland vill betona att genomförandet kommer att innebära betydande tekniska och organisatoriska konsekvenser för regioner och kommuner.

Förslagen förutsätter investeringar i teknisk utveckling och integration mellan nationella, regionala och kommunala informationssystem. Flera av vårdens verksamhetssystem kommer att behöva anpassas för att uppfylla nya krav på informationsutbyte, registeranslutning, informationssäkerhet och anslutning till nationella tjänster.

Utöver de tekniska investeringarna kommer betydande resurser att behöva avsättas för:

- utveckling och anpassning av vårdinformationssystem,
- integration mot nationella tjänster och register,
- informationssäkerhet och behörighetsstyrning,
- juridiska analyser och framtagande av styrande dokument,
- förändringsledning,
- utbildning av chefer och medarbetare,
- utveckling av nya arbetssätt och rutiner,
- kommunikation med patienter och invånare samt
- långsiktig förvaltning, support och teknisk drift.

Regionen bedömer att dessa kostnader kommer att vara betydande och sträcka sig över flera år. Kostnaderna uppstår inte enbart vid det tekniska införandet utan även i den långsiktiga förvaltningen och i verksamheternas omställning till nya arbetssätt.

Genom att återanvända och vidareutveckla befintliga infrastrukturer kan delar av kostnaderna och genomföranderiskerna begränsas. Även ett sådant genomförande kommer dock att kräva betydande investeringar och ett långsiktigt statligt åtagande.

Nationell styrning, finansiering och införande

Region Västernorrland anser att staten behöver ta ett tydligt ansvar för styrning, samordning och finansiering av reformen.

En nationell digital infrastruktur för hälsodata är en strategisk samhällsinvestering vars nytta kommer hela hälso- och sjukvårdssystemet till del. Genomförandet bör därför baseras på gemensamma nationella lösningar, standarder och finansieringsmodeller som säkerställer att samtliga regioner och kommuner har möjlighet att genomföra de förändringar som krävs.

Regionen vill särskilt betona vikten av att:

- de ekonomiska konsekvenserna för kommuner och regioner analyseras ytterligare,
- finansieringsprincipen tillämpas fullt ut när nya obligatoriska krav införs,
- en långsiktig nationell införandeplan tas fram,
- införandet genomförs i realistiska och samordnade etapper,
- tekniska och semantiska standarder beslutas i god tid,
- ansvarsfördelningen mellan staten, myndigheter, kommuner, regioner, SKR och Inera tydliggörs,
- befintliga tjänster och infrastrukturer kartläggs innan nya lösningar utvecklas samt
- nationellt stöd erbjuds för utbildning, förändringsledning och verksamhetsinförande.

Tidplanen behöver ta hänsyn till att regioner och kommuner redan genomför flera omfattande förändringar inom digitalisering, informationssäkerhet och vårdens informationssystem. Krav som införs utan tillräcklig framförhållning riskerar att leda till tillfälliga lösningar, ökade kostnader och förseningar.

Sammanfattning

Region Västernorrland ställer sig positiv till promemorians huvudsakliga inriktning och ser den som ett viktigt steg mot en mer sammanhållen och patientsäker hälso- och sjukvård.

Regionen bedömer att förslagen kan bidra till:

- ökad patientsäkerhet,

- bättre kontinuitet i vården,
- effektivare informationshantering,
- minskad administrativ belastning för patienten,
- minskad administrativ belastning för vårdens medarbetare,
- förbättrad samverkan mellan kommuner och regioner,
- bättre förutsättningar för nationell vårdförmedling samt
- ett ändamålsenligt genomförande av EU hälsodataförordning.

Samtidigt framhåller Region Västernorrland följande förutsättningar för det fortsatta arbetet:

1. Staten behöver ta ett tydligt och långsiktigt ansvar för styrning, samordning och finansiering.
2. De ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenserna för kommuner och regioner behöver analyseras ytterligare.
3. Införandet behöver ske enligt en nationellt samordnad och realistisk införandeplan.
4. Befintlig infrastruktur, nationella tjänster, kompetens och teknisk förmåga inom SKR, Inera, kommuner och regioner ska tas till vara och vidareutvecklas.
5. Parallella infrastrukturer och överlappande tekniska lösningar ska undvikas.
6. Ansvarsfördelningen mellan staten, berörda myndigheter, kommuner, regioner, SKR och Inera behöver tydliggöras.
7. Nationellt stöd behöver erbjudas för teknisk anslutning, informationssäkerhet, utbildning, förändringsledning och verksamhetsinförande.

Genom att kombinera ett tydligare statligt ansvar med den infrastruktur, kunskap och genomförandeförmåga som redan finns inom kommun- och regionsektorn skapas bättre förutsättningar för ett effektivt, kostnadsmedvetet och långsiktigt hållbart genomförande.

Endast genom en sådan sammanhållen utveckling kan reformens nyttor realiseras fullt ut och på ett likvärdigt sätt i hela landet.

REGION VÄSTERNORRLAND

Sara Nylund
Regionstyrelsens ordförande

Åsa Bellander
Regiondirektör